

Geografia regionalna i geografia turystyki w Instytucie Nauk o Ziemi Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie – przeszłość, stan obecny i perspektywy

(Regional geography and tourism geography in the Geoscience Institute of Maria Curie Skłodowska University in Lublin – past, present and future)

Teresa BRZEZIŃSKA-WÓJCIK, Andrzej ŚWIECA,
Małgorzata BUCZEK-KOWALIK

Abstract: *The paper presents the history of the development of regional and tourism geography set against the background of the development of geography at the Maria Curie-Skłodowska University in Lublin. The beginnings of regional geography at the Lublin centre date back to 1965. In terms of education and research, the issues of regional geography have been dealt with by the employees of the Regional Geography and Tourism Unit. Regional geography is part of the curriculum at: Geography, Tourism and Recreation, Biology and Russian Studies. It comprises subjects such as Regional geography of the world, Regional geography of Poland, Geography of Russia. Geography of tourism is taught at Geography, Tourism and Recreation and Culture Studies and covers Sightseeing, Tourism geography, Tourist regions of Poland and Tourist regions of the world. The scope of research issues explored by the Regional Geography and Tourism Unit has considerably evolved. Initially, the history and the methodology of regional geography were the subject of study, followed by the question of geomorphological regional division of central and eastern Poland. Currently, research focuses on the evolution of the natural environment, changes of the environment brought about by man's activities and on assessing the growth conditions for tourism and the changes in the geographic environment of the region resulting from tourist and recreational use. Joint projects of the Regional Geography, Tourism Unit and the local authorities aimed at popularization and implementation of the findings form a significant part of the research activities.*

Key words: *regional geography, tourism geography, Lublin*

Wprowadzenie

Historia geograficznych studiów uniwersyteckich w Lublinie sięga 11 kwietnia 1945 r., kiedy to uchwałą Senatu Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej została powołana Katedra i Zakład Geografii Ogólnej na Wydziale Przyrodniczym. Inicjatorem, organizatorem i wieloletnim kierownikiem Katedry i Zakładu, a później także Zespołu Katedr Geografii i Geologii był prof. dr hab. Adam Malicki (1907 – 1981) – wychowanek Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, uczeń E. Romera. Z romerowskiej lwowskiej szkoły geograficznej rekrutowała się dość liczna kadra geografów lubelskich, których działalność wywarła duży wpływ na kierunek badań naukowych w ośrodku. Należeli do nich profesorowie: Aniela Chałubińska, Jan Ernst, Alfred Jahn, Michał Janiszewski, Franciszek Uhorczak, Włodzisław Zinkiewicz.

W obecnym kształcie prawno-statutowym, Instytut Nauk o Ziemi UMCS powołano w dniu 1 października 1970 r. Wcześniej istniały katedry geografii i geologii. Wraz z utworzeniem Instytutu istniejące katedry przemianowane na zakłady.

Zespół geografów z Instytutu Nauk o Ziemi należy do jednego z większych w Polsce; pracuje tu 114 osób. W skład Instytutu wchodzi 13 jednostek organizacyjnych, w tym 10 Zakładów, 2 Pracownie i 1 terenowa stacja badawcza (na Roztoczu) oraz Biblioteka im. prof. A. Malickiego z czytelnią na 40 osób, jak również Składnica Map.

Do najstarszych należą: Zakład Geografii Fizycznej i Paleogeografii (1945 r.), wywodzący się z pierwszego Zakładu Geografii Ogólnej (swą obecną nazwę uzyskał w 1992 r.) oraz Zakład Geologii (1946 r.), od roku 2005 przyjął nazwę Zakład Geologii i Ochrony Litosfery. Pozostałe zakłady zostały zorganizowane nieco później. W roku 1949 powołano Zakład Geografii Ekonomicznej. W roku 1951

utworzono Obserwatorium Meteorologiczne, które w 1955 roku zostało przekształcone w Zakład Meteorologii i Klimatologii, w ramach którego nadal działa Obserwatorium. Także w 1955 roku utworzono Zakład Gleboznawstwa, a rok później, tj. w 1956 roku Zakład Hydrografii oraz Zakład Geografii Regionalnej i Turyzmu (pierwotnie Katedra Geografii Regionalnej, od roku 2008 funkcjonuje jako Zakład Geografii Regionalnej i Turyzmu). W 1964 roku jako formalna jednostka organizacyjna został powołany Zakład Kartografii. Natomiast w latach 90. tych Zakład Ochrony Środowiska (utworzony w roku 1990) oraz Zakład Geomorfologii (w 1992 roku). Od 18 grudnia 1996 roku, po 37 latach funkcjonowania zawieszona została działalność Bieszczadzkiej Stacji Naukowej w Równi koło Ustrzyk Dolnych. Decyzje tę wymusiła całkowita dekapitalizacja budynku stacji. Odrębnymi jednostkami organizacyjnymi Instytutu są: Składnica Map zorganizowana w 1970 roku ze zbiorów Zakładu Geografii Fizycznej oraz powołana Pracownia Dydaktyki Geografii (w roku 1994) i Pracownia Geograficznych Systemów Informacyjnych (w 2005 r.).

Do roku 2003 Instytut Nauk o Ziemi zajmował pomieszczenia przy ulicy Akademickiej 19. W celu poprawy warunków pracy i studiów na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi przejęte zostały od Ministerstwa Obrony Narodowej dwa budynki pokoszarowe przy al. Kraśnickiej 2. W latach 2000-2003 zostały zmodernizowane i adaptowane do potrzeb Instytutu Nauk o Ziemi.

W okresie wiosny i lata 2003 roku do adaptowanych budynków przeprowadziło się dziewięć jednostek organizacyjnych Instytutu Nauk o Ziemi oraz Biblioteka i Składnica Map. W gmachu przy ul. Akademickiej 19 pozostały trzy Zakłady: Geomorfologii, Gleboznawstwa i Hydrografii. W przyszłości Zakłady te przeprowadzą się do pomieszczeń w nowym budynku przy al. Kraśnickiej 2, przewidzianym do realizacji w II etapie inwestycji.

Aktualnie, w adaptowanych budynkach *Collegium Geographicum* przy al. Kraśnickiej 2, znajduje się 5 sal dydaktycznych: 4 sale wykładowe (każda dla 35 – 40 osób) i 1 sala dydaktyki geografii oraz sala audytoryjna (Aula na 160 – 180 osób). Ponadto do dyspozycji studentów i pracowników, przy poszczególnych Zakładach, są sale seminaryjne oraz pracownie magisterskie (każda mieści 15 osób).

Badania naukowe w Instytucie Nauk o Ziemi

Działalność naukowo-badawcza pracowników Instytutu Nauk o Ziemi koncentruje się głównie na poznawaniu środowiska geograficznego Polski środkowo- i południowo-wschodniej. W ostatnim dziesięcioleciu prowadzono także badania zagraniczne we współpracy z ośrodkami w Rosji i na Ukrainie, w Czechach i Słowacji, na Węgrzech i we Francji. Ponadto od 1985 roku są prowadzone badania ekspedycyjne na Spitsbergenie.

Lubelski ośrodek geograficzny prowadzi badania w zakresie: paleogeografii plejstocenu i holocenu, współczesnych procesów geomorfologicznych, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów lessowych, jak również środowiska peryglacjalnego – ostatnio także w obszarze Arktyki. Należy podkreślić, że badania w zakresie stratygrafii i paleogeografii plejstocenu i holocenu, zostały wzmocnione przez zorganizowanie trzech pracowni: datowań termoluminescencyjnych, palinologicznej oraz mikromorfologii gleb kopalnych. Geograficzny ośrodek lubelski ma także duże osiągnięcia w badaniach hydrograficznych, klimatycznych i gleboznawczych, a szczególnie istotne są prace nad zagrożeniami stosunków wodnych i powietrza w Polsce południowo-wschodniej i ogólnie nad ochroną środowiska przyrodniczego. Na uwagę zasługuje również podejmowane od lat szczegółowe kartowanie geologiczne w ramach prac nad Szczegółową Mapą Geologiczną Polski w skali 1:50000.

Ośrodek lubelski jest jednym z nielicznych w Polsce, w którym są prowadzone badania w zakresie kartografii tematycznej. Wyróżnia się także działalnością na polu dydaktyki geografii.

W ostatnich latach wiele prac dotyczy studiów nad przemianami środowiska geograficznego na międzyrzeczu Wisły i Bugu pod wpływem działalności człowieka, a w szczególności studiów nad: charakterem i natężeniem współczesnych przeobrażeń środowiska przyrodniczego, analizą zmian środowiska geograficznego w ujęciu historycznym, przyrodniczymi i kulturowymi uwarunkowaniami rozwoju turystyki.

Zajęcia dydaktyczne w Instytucie Nauk o Ziemi

Pracownicy Instytutu prowadzą zajęcia dla studentów kierunków: *geografia, turystyka i rekreacja* oraz *kulturoznawstwo* (specjalność – sztuka i turystyka) w ramach studiów stacjonarnych i niestacjo-

narnych, jak również w ramach studiów tylko stacjonarnych na kierunkach: *biologia* (specjalność – nauczanie biologii i geografii), *ochrona środowiska* i *rosjoznawstwo*.

Edukację studentów na kierunku *geografia* rozpoczęto w październiku 1945 roku. Początkowo miała charakter studiów jednolitych. W latach 1998 – 2005 studia były realizowane według dwustopniowego programu ECTS (trzyletnie licencjackie i dwuletnie magisterskie). Jednakże od roku akademickiego 2001/2002 powrócono do realizowania pięcioletnich studiów jednolitych (jednostopniowych) ECTS. Ponowne zmiany w zakresie programu kształcenia nastąpiły w roku 2006, kiedy to powrócono do kształcenia w systemie dwustopniowym ECTS, z możliwością kontynuowania edukacji na trzecim stopniu kształcenia w ramach czteroletnich studiów doktoranckich.

Obecnie, w Instytucie Nauk o Ziemi, stacjonarne studia geograficzne są w stanie reorganizacji związanej z dostosowaniem się do wymogów procesu bolońskiego. W roku 2007/2008 rozpoczęto kształcenie na studiach pierwszego stopnia, „wygaszając” jednocześnie studia jednolite magisterskie (5-letnie). Obecnie, tzn. w roku akademickim 2008/2009 studenci studiuja: a) na pierwszym i drugim roku studiów pierwszego stopnia, b) na latach 3 – 5 studiów jednolitych magisterskich. Osobną grupą jest drugi rocznik studiów drugiego stopnia, prowadzonych dla absolwentów studiów licencjackich kierunku *nauczanie fizyki i geografii*; studia te także są „wygaszane”.

Kształcenie studentów geografii na pierwszym stopniu studiów stacjonarnych odbywa się w ramach czterech specjalności: *geografia fizyczna i kształtowanie krajobrazu*, *geografia społeczno-ekonomiczna i geografia regionalna*, *geoinformacja w geografii*, *ochrona i gospodarowanie środowiskiem*.

W roku akademickim 2008/2009 na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi rozpoczęto również kształcenie studentów na kierunku *turystyka i rekreacja*. Nauczanie według dwustopniowego programu ECTS odbywa się głównie przy udziale pracowników Instytutu Nauk o Ziemi. Trzyletnie studia licencjackie w ofercie mają specjalności *regionalna gospodarka turystyczna* oraz *organizacja i obsługa ruchu turystycznego*. Również dwie specjalności mają do wyboru studenci na dwuletnich studiach magisterskich: *gospodarowanie zasobami turystycznymi* oraz *organizacja i obsługa ruchu turystycznego*.

Kierunki studiów *geografia* oraz *turystyka i rekreacja* są realizowane w systemie stacjonarnym i niestacjonarnym; na studiach stacjonarnych studiuje aktualnie około 600 studentów, a na studiach niestacjonarnych ponad 220 studentów.

W 2001 roku, na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi UMCS został uruchomiony trzeci etap kształcenia, studia doktoranckie. Tematyka badawcza prac doktorskich z zakresu *geografii* dotyczy takich dziedzin, jak: geografia fizyczna, geografia społeczno-ekonomiczna, gleboznawstwo, ochrona środowiska, kartografia, geografia turystyki. Prace są realizowane w systemie studiów stacjonarnych oraz niestacjonarnych. Jak dotąd studia stacjonarne ukończyło 20 osób, a niestacjonarne 11.

Działalność naukowo-badawcza w zakresie geografii regionalnej i geografii turystyki

W Instytucie Nauk o Ziemi UMCS, nauczaniem *geografii regionalnej* (świata i Polski) i *geografii turystyki* zajmują się pracownicy *Zakładu Geografii Regionalnej i Turystyki* (przedtem Katedra Geografii Regionalnej – do roku 1970, następnie Zakład Geografii Regionalnej – do 2008r.).

W zakresie działalności edukacyjnej, a zwłaszcza działalności naukowo-badawczej Zakładu można wyróżnić kilka okresów: 1956 – 1960, 1961 – 1985, 1985 – 1992, 1992 – 1999 i od 1999 do chwili obecnej, które związane były ze zmianą osób kierujących jednostką (odpowiednio profesorowie: Aniela Chałubińska, Henryk Maruszczak i Tadeusz Szczepanik, Stefan Nakonieczny, Jan Buraczyński, Andrzej Świeca).

W latach 1956 – 1960 problematyka dydaktyczna koncentrowała się na zagadnieniach związanych z *geografią regionalną świata i Polski* oraz *historią geografii*.

W latach 1961 – 1985, w ramach badań własnych, realizowano m. in. następujące tematy: przeobrażenia krajobrazu pod wpływem działalności człowieka (okolice Kolbuszowej oraz miast Lublina i Świdnika), a także analizy regionalne wybranych części świata (Kanady, Arizony, Australii, Półwyspu Indyjskiego). Mimo, że nie istniała formalna specjalizacja z zakresu geografii regionalnej, wykonano kilka „regionalnych” prac doktorskich (pod kierunkiem prof. dr A. Chałubińskiej, m. in. *Typologia granic fizyczno-geograficznych regionów Wyżyny Małopolskiej*, *Arizona – środowisko geograficzne*, *Osadnictwo kaszubskie w Ontario*). Wydano także dwa skrypty dla studentów, omawiające wybrane zagadnienia z geografii Australii i Półwyspu Indyjskiego.

W latach 1985 – 1992 skoncentrowano się na problemach związanych z *geografią regionalną Afryki* i *wybranych pozaafrykańskich krajów rozwijających się*, *geografią krajów alpejskich* oraz na

wybranych zagadnieniach z geografii Polski (ablacja powierzchniowa płytów lodowo-firnowych w Tatrach, geneza wybranych form rzeźby Roztocza).

W latach 1992 – 1999 badania dotyczyły głównie: *studiów nad wpływem budowy geologicznej na rozwój rzeźby Roztocza, regionalizacji geomorfologicznej Polski SE, geomorfologii wybranych regionów Polski, analizy zmian środowiska geograficznego makroregionu środkowo-wschodniego pod wpływem działalności antropogenicznej w czasach historycznych*. Realizowano również zajęcia z geografii regionalnej świata oraz ćwiczenia terenowe w Tatrach i na Roztoczu.

Od roku 1999 w ramach głównego problemu badań statutowych Instytutu Nauk o Ziemi – **Ewolucja środowiska geograficznego Polski południowo-wschodniej** – w Zakładzie Geografii Regionalnej i Turyzmu realizowane są następujące tematy: 1) *Badania regionalne nad rozwojem rzeźby w Polsce SE* (studia nad: denudacją; współczesnym rozwojem rzeźby fluwialnej; przejawami neogeńskiej aktywności tektonicznej w strefie pogranicza północno-wschodniej części Kotliny Sandomierskiej oraz południowo-zachodniej części Wyżyny Lubelskiej; przemianami środowiska geograficznego dolin rzecznych w wyniku działalności człowieka); 2) *Ocena warunków rozwoju turystyki i zmian środowiska geograficznego Lubelszczyzny pod wpływem użytkowania turystycznego i rekreacyjnego* (badanie funkcji turystycznej, rozpoznanie stopnia jej rozwoju, dokonanie typologii funkcjonalnej oraz charakterystyka przemian form kolonizacji turystycznej na pojezierzu Łęczyńsko-Włodawskim; wykorzystanie wyników badań nad oceną potencjału w strategii rozwoju lokalnych produktów turystycznych); 3) *Uwarunkowania rozwoju i kierunki przemian krajobrazu kulturowego pogranicza polsko-kraińskiego na przykładzie Roztocza* (studia nad przemianami krajobrazów wiejskich Roztocza, ich aktualnym obrazem, typologią i znaczeniem dla dziedzictwa krajobrazów kulturowych Europy).

Treści regionalne i turystyczne przewijają się również w badaniach własnych pracowników Zakładu. W ramach głównego problemu badań własnych Instytutu Nauk o Ziemi – **Wpływ czynników antropogenicznych na dynamikę i zmienność procesów przekształcających środowisko przyrodnicze** – w Zakładzie Geografii Regionalnej i Turyzmu realizowane są *studia nad przemianami środowiska geograficznego pod wpływem działalności człowieka*. W związku z rozwojem specjalności *geografii regionalnej* obejmują one studia nad: geotektonicznymi anomaliami geometrii dolin wybranych rzek południowo-zachodniej części Wyżyny Lubelskiej i Kotliny Sandomierskiej; zmianą funkcji wybranych dolin rzecznych Wyżyny Lubelskiej i Roztocza w warunkach zwiększonej antropopresji; wykorzystaniem i ochroną krajobrazów wiejskich oraz ich znaczeniem dla europejskiego dziedzictwa kulturowego. Natomiast w zakresie *geografii turystyki* są to zagadnienia dotyczące zarysu historycznego badań naukowych w zakresie geografii turystyki w ośrodku lubelskim; percepcji przestrzeni turystycznej regionu lubelskiego na przykładzie wybranych subregionów i miast Lubelszczyzny, a także uwarunkowań rozwoju i funkcjonowania turystyki uzdrowiskowej na obszarze Karpat.

Działalność edukacyjna w zakresie geografii regionalnej

Pracownicy Zakładu Geografii Regionalnej i Turyzmu włączani są w kształcenie *geografii regionalnej świata* (wszystkie kontynenty) i geografii Polski od roku 1961. W ramach poznawania regionów Polski pracownicy aktywnie włączyli się w regionalne ćwiczenia terenowe – początkowo na Suwalszczyźnie i w Tatrach, a następnie na Roztoczu.

Od roku akademickiego 1994/1995 w Zakładzie uruchomiono *specjalizację z geografii regionalnej*, w ramach specjalności *geografia fizyczna*. Kształcenie specjalizacyjne obejmowało: podstawy geografii regionalnej; zasady regionalizacji; typologię środowiska i regionalizację Polski SE; granice przyrodnicze i antropogeniczne w badaniach regionalnych; geografii regionalną Polski; sąsiedztwo geograficzne Polski; rozwój regionalny krajów europejskich; geograficzne uwarunkowania rozwoju wybranych regionów świata; strefy morfoklimatyczne Ziemi; zasady regionalnego planowania rozwoju turystyki.

W latach 1994 – 2005 wypromowano 76 prac licencjackich i 93 prace magisterskie, których tematem były m. in. analizy regionalne dotyczące: *zasadności podziału regionalnego (Sri Lanki, Indii, Tunezji, Kuby, Sycylii, Półwyspu Iberyjskiego), zróżnicowania regionalnego (Prowincji Nowa Szkocja, Tasmanii, Madagaskaru), Zmian przebiegu granic miasta Lublina na przestrzeni dziejów*. Realizowano także prace z pogranicza geografii regionalnej i historii (*Rozwój Londynu od momentu założenia miasta do czasów współczesnych, Geograficzne warunki powstawania miast włoskich*).

Od roku 2001 rozpoczęto również realizację *prac magisterskich z pogranicza geografii regionalnej i geografii turystyki*. Problematyka prac magisterskich dotyczyła zróżnicowania walorów turystycznych i ich sposobu wykorzystania w jednostkach administracyjnych Lubelszczyzny (w miastach – *Lublin; gminach – Zwierzyniec, Ludwin, Krasnobród, Susiec, Józefów*) i Polski (*powiat jarostawski*), na obszarach chronionych Polski (*Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej*) oraz w wybranych regionach krajów europejskich (*Galicja Hiszpańska, rumuńskie Karpaty Wschodnie, Alpy Francuskie*) i w krajach pozaeuropejskich (*Tunezja*). W pracach magisterskich analizowano także wybrane elementy zagospodarowania turystycznego Lubelszczyzny (*propozycje tras turystycznych w gminach: Niemce, Krasnobród, w Parku Krajobrazowym "Podlaski Przełom Bugu; zagospodarowanie turystyczne gmin: Tomaszów Lubelski, Adamów, Krzywda, Serokomla*) oraz Europy (*Wiedeń jako cel wyjazdów turystycznych*). Zagadnieniem podejmowanym w pracach magisterskich była także analiza funkcji turystycznych miast i powiatów Lubelszczyzny (*Zamość, powiat lubartowski*), miast Polski (*Przemysł, Dukla*), jak również regionów Polski (*Bieszczady Zachodnie, Wyżyna Krakowsko-Częstochowska*).

Aktualnie, w związku z reorganizacją procesu kształcenia na kierunku *geografia*, pracownicy *Zakładu Geografii Regionalnej i Turystyki*, w ramach studiów geograficznych – oprócz dotychczas realizowanych obligatoryjnych przedmiotów kształcenia – przygotowali i prowadzą zajęcia dla specjalności *geografia społeczno-ekonomiczna i geografia regionalna*. Są to: podstawy geografii regionalnej oraz rozwój regionalny krajów europejskich.

Działalność edukacyjna w zakresie geografii turystyki

W Zakładzie Geografii Regionalnej i Turystyki od roku akademickiego 2003/2004, w ramach specjalności *geografia fizyczna*, uruchomiona była grupa specjalizacyjna z *geografii turystyki* – seminarium pod kierunkiem dr hab. Andrzeja Świecy, prof. nadzw. UMCS. Program kształcenia obejmował m. in.: historię, przedmiot i zakres badań geografii turystyki; metody badań w geografii turystyki; geografii turystyczną Polski z elementami krajoznawstwa; produkt turystyczny – podstawy poznawania i kreowania; regiony turystyczne świata; zagospodarowanie rekreacyjno-turystyczne.

W latach 2003 – 2007 w *Zakładzie Geografii Regionalnej i Turystyki* wypromowano 23 prace magisterskie. W ramach prac magisterskich oceniono atrakcyjność turystyczną miast Lubelszczyzny (*Lublin*) i potencjał turystyczny jednostek administracyjnych regionu lubelskiego (gminy: *Dorohusk, Dubienka, Firlej, Kock, Natęczów, Wojciechów, Zakrzówek, Szastarka, Karczmiska, Wilków, Garbów, Hańsk, Stary Brus, Cyców, Urszulin*) i niektórych obszarów chronionych w Polsce (*Kozienicki Park Krajobrazowy*). Przedmiotem studiów w ramach prac magisterskich były: wybrane elementy zagospodarowania turystycznego Lubelszczyzny, w tym miast (*baza noclegowa Lublina i jej wykorzystanie*), gmin (*Zwierzyniec*), szlaków turystycznych (*Lubelski Szlak Rezydencji Magnackich*), obszarów chronionych (*Park Krajobrazowy Pojezierze Łęczyńskie, Roztoczański Park Narodowy*). W podejmowanych tematach prac magisterskich znalazły się różne rodzaje turystyki, w tym: wypoczynkowo-rekreacyjne w mieście (na przykładzie *Lublina*), czy na obszarach chronionych (*Kozłowiecki Park Krajobrazowy*), specjalistyczno-edukacyjne w obszarach chronionych (na przykładzie *Poleskiego Parku Narodowego* oraz *Roztoczańskiego Parku Narodowego*). W ramach prac magisterskich analizowano także wpływ turystyki na stan środowiska geograficznego (na przykładzie infrastruktury narciarskiej na trasach zjazdowych Lubelszczyzny – *Rąblów, Celejów, Parchatka, Bobliwo, Chrzanów, Jania, Krasnobród*).

Należy również zauważyć, że pracownicy *Zakładu Geografii Regionalnej i Turystyki*, oprócz przedmiotów specjalizacyjnych obligatoryjnych, prowadzą wybierane są przez studentów przedmioty fakultatywne (m. in. *Wyspy Morza Śródziemnego, rola krajów Azji Mniejszej w geopolityce światowej*). Obejmują one około połowę wszystkich zajęć realizowanych na specjalizacji i stanowią autorską część programu studiów licencjackich i magisterskich.

Nowe wyzwania stojące przed Zakładem Geografii Regionalnej i Turystyki

W związku z rozpoczęciem w roku akademickim 2008/2009 kształcenia studentów na nowym kierunku *turystyka i rekreacja* pracownicy *Zakładu Geografii Regionalnej i Turystyki* przygotowali program i rozpoczęli realizację nowych *przedmiotów kierunkowych* (m. in.: podstaw turystyki; podstaw rekreacji; krajoznawstwa; hotelarstwa i geografii turystycznej) i specjalnościowych (turystyka kulturowa, przestrzeń turystyczna i rekreacyjna Lubelszczyzny i regionów sąsiednich) dla studentów specjalności *regionalna gospodarka turystyczna* oraz przedmiotów specjalnościowych (przewodnictwo

i pilotaż w turystyce, organizacja i działalność biura turystycznego) dla studentów specjalności *organizacja i obsługa ruchu turystycznego* studiów licencjackich (I°).

Ponadto przygotowali i rozpoczęli realizację treści nowych *przedmiotów podstawowych* (regiony turystyczne Polski, regiony turystyczne świata) i kierunkowych (miejsce i rola turystyki w gospodarce światowej, metody badawcze w turystyce i rekreacji, produkt turystyczny) i przedmiotów specjalnościowych (obsługa międzynarodowego ruchu turystycznego) dla studentów specjalności *organizacja i obsługa ruchu turystycznego* dwuletnich studiów magisterskich - II°.

W Zakładzie Geografii Regionalnej i Turyzmu w roku 2008 zostały sfinalizowane dwie rozprawy na stopień naukowy: dr Renaty Krukowskiej – *Uwarunkowania rozwoju i zróżnicowanie funkcji turystycznej Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego* oraz dr Andrzeja Tuckiego – *Potencjał turystyczny regionu lubelskiego i możliwości jego wykorzystania*.

Podjęte w Zakładzie Geografii Regionalnej i Turyzmu badania nad walorami turystycznymi, zagospodarowaniem turystycznym oraz ekologicznymi i społeczno-ekonomicznymi skutkami rozwoju turystyki mają duże znaczenie aplikacyjne, szczególnie z punktu widzenia zadań związanych z tworzeniem koncepcji programowej przestrzennego rozwoju turystyki i rekreacji na obszarze wschodniej Polski. Już na niższych szczeblach administracyjnych (województwo, powiat, gmina) turystyka postrzegana jest jako istotny czynnik aktywizacji gospodarczej.

Pracownicy Zakładu Geografii Regionalnej i Turyzmu współpracują z jednostkami samorządowymi na rzecz upowszechniania wyników badań naukowych i ich praktycznego zastosowania. Uczestniczyli w projekcie „Współpraca na rzecz promocji transgranicznego Centralnego Szlaku Rowerowego Rostocza KRAŚNIK-LWÓW” w ramach Programu Sąsiedztwa INTERREGIII A/TACIS CBC Polska-Białoruś-Ukraina. Jednym z efektów tej współpracy była konferencja „Turystyka aktywna i jej rozwój na Rostoczku – regionie pogranicza”.

Aktualnie pracownicy Zakładu współpracują z Rostoczańskim Parkiem Narodowym w zakresie projektu „Studium uwarunkowań i analiza udostępniania Rostoczańskiego Parku Narodowego dla turystyki i edukacji oraz ocena jego wpływu na środowisko przyrodnicze i społeczne”.

Regionálna geografia a geografia cestovného ruchu na Inštitúte Vied o Zemi Univerzity Marie Curie-Skłodowskej v Lubline – minulosť, súčasnosť a vyhliadky.

Súhrn: Na pozadí rozvoja geografie na Univerzite Marie Curie-Skłodowskej v Lubline sú predstavené dejiny rozvoja regionálnej geografie a geografie cestovného ruchu. Začiatky *regionálnej geografie* v lublinskom geografickom prostredí sa datujú do roku 1956. Otázkam regionálnej geografie v aspekte vzdelávania a výskumnej problematiky sa venujú zamestnanci Ústavu regionálnej geografie a geografie cestovného ruchu. Regionálna geografia je predmetom študijných odborov: *geografia, rekreácia a cestovný ruch, biológia a rusistika*. Je to vzdelávanie v oblasti: *svetová regionálna geografia, regionálna geografia Poľska, geografia Ruska*. Geografia cestovného ruchu sa na Univerzite Marie Curie-Skłodowskej prednáša v rámci odborov: *geografia, rekreácia a cestovný ruch a kulturológia*. Je to vzdelávanie v oblasti: *vlastiveda, geografia cestovného ruchu, regióny cestovného ruchu Poľska a svetové regióny cestovného ruchu*. Výskumná problematika v Ústave regionálnej geografie a geografie cestovného ruchu prešla výrazným vývojom. V počiatočnej fáze boli vykonávané výskumy dejín a metodológie regionálnej geografie. Následne sa pozornosť upriamila na štúdium geomorfologickej regionalizácie stredovýchodného Poľska. V súčasnosti sa tematika výskumov sústreďuje na vývoj prírodného prostredia, zmeny prírodného prostredia pod vplyvom ľudskej činnosti a hodnotenie podmienok rozvoja turistiky a zmien geografického prostredia lubelského regiónu pod vplyvom využívania na turistické a rekreačné účely. Veľký význam v rámci výskumov majú zámery vyplývajúce zo spolupráce Ústavu regionálnej geografie a geografie cestovného ruchu so samosprávnymi orgánmi v prospech propagácie výsledkov vedeckých výskumov a ich praktického uplatnenia.

Adresa autorov:

Teresa Brzezińska-Wójcik, Andrzej Świeca, Małgorzata Buczek-Kowalik
Department of Regional Geography and Tourism,
Institute of Earth Sciences of Maria Curie-Skłodowska University
Kraśnicka Av. 2 c,d, Lublin 20-718
tbrzezin@poczta.umcs.lublin.pl, malgorzata_buczek@op.pl